

CSEKE GÁBOR

Csöndfűrészenéje

(Álmodott versek)

PONTfix, Sepsiszentgyörgy – PONT, Budapest
2006

TARTALOM

Álmomban verset
Nemere
A köd mint a tér
Egy szarka benéz...
Sütkérező holtak
Álomhajóm
Légi keringő
Valami megártott
Mezítláb kószálok
Mindig eljön
Fehér zászló
Ébresztő
Zúzmaradíszesen
Buzog a víz a tej a vér
Dumaparti
Vetkőzik a csend
Fagyroppanás
Huzatos éden
Mámorország bugyraiban
A közel egyre távolabb
Csöndfürész zenéje
Koldusébresztő
Középen állva
Két fedőlap között
Bukott csillag
Mákbuba
Téltávirat
Förgeteg
Odaát / Dincolo
Napi éhem
A fárosz fénye
Egy hosszú-hosszú bélben
A folyosón a léptek üteme
Térképolvasás
Minden óra megállt
Bozóttűz
Örökkévaló perceink
Csattog az olló
Menekül az isten
Egy versem szertefoszlott
Petőfi utánérzés
Kottatartó
Vasajtó
Ablaküveg
Megtartó révület
Csíki csönd
Szálló széna
Kasza-dal
Fordítva ültünk
Védd magad
Itt enned-innod kell
Füben-bokorban

E kötet versei álomban, félálomban, illetve éberén készültek, túlnyomórészt éjszaka, amikor az őket életre hívó álombeli motívum vagy véletlenszerűen felbukkanó személy tudatom mélyéről hirtelen felbukkant.

Kötetbe gyűjtve álmodott verseimet, a számvetésnek egy olyan pillanata rajzolódik ki előttem, amikor nevükön nevezem mindazokat, akik életemben valamilyen formában meghatározó szerepet játszottak, akár csak úgy is, hogy ismerhettem, tiszteltem őket. Úgy érzem, itt vannak velem: nyugalmas nyugtalanságom részesei, kiváltói és elűzői, külön-külön és egyszemélyben is, akár a csönd, mely sokszor oly nyomasztó, hogy a néma is megszólalna tőle...

csg

Álmomban verset

álomban verset írtam jó nekem
nappal nem kell időmet töltenem
csak hogy miként az álombeli táj
minden csupa ziláltság dúlt homály
üres talmi már-már megfoghatatlan
a verssorok elúsznak mihelyt szemem kipattan
még egy-egy foszlány halk visszhangja verdes
már érthetetlen minden ámde kedves
mint valaki mosolya emléke senki se tudja honnan
majd összezárul minden s csak állok a vadonban
nem ér el már ide se fény se út se érdem
lelkemben izzik makacs valód mint két szem

Nemere

Nagy P. Zoltánnak

Besárgult berozsdált körben az ojtozi szoros
mint egy kenetlen ajtópánt mint egy túlkoros
ember térde könyöke csuklója minden izma
kínos vigyornál többre e ködben nem telik ma
és hull a lomb és zúg aminek zúgnia kell mert itt nyomul át
a Kárpátokon a Nemere s nem adja meg magát
kancsukája itt ostromozza arcunk s cserdít szívünkre
kelet parancsát hozva hogy a fegyvert azonnal tegyük le
de már elkésett oly rejtve minden ezen a tájon
csak szél rikoltoz fülemben s a mélyben mint a bársony
lelkünk lapul ott avarban kőágyán meredten
bámulja az ojtozi eget mely rádölné s visszaretten
várja a becsapódó zuhanást az omlást de semmi se moccan
csak a hó csak a fagy jön loppal visszafogottan
a szél hónalja alatt derűsen mintha magának dalolva
majd jégverembe terel s hosszan ránk települ ez a dolga

A köd mint a tér

a köd mint a tér mely rám telepszik és kitölt
a köd a szememen a hályog és alattam a föld
a köd mint meleg szavaid nyirkos hűlő párája
utánam nyúl a szél felém bodorítja lelkemet sajgón átjárja
borzongok mintha láztól keserűségtől magamtól és a köd benyel
némán tikácsol tőlem de aztán alattomosan rám lehel
megpörget bennem téged örvény rózsája a vinnyogó kutyakölyköt
mielőtt magába szívna örökre valami sosem látott ősköd
a sűrű semmi közepén tündöklő forrongó tomboló minden
mindenhatóbb mert nem bocsát meg akár az irgalmas isten
a köd mint tóduló eső szél hó jégstilánk felhő homok
szisszenő jaj fogcsikorgás összeszoruló felhörgő torok
illatorgia fagyventillátor kályharomboló szélvész
dúdoló pusztulás tífuszos csók s én mint egy bomlott révész
eveznék ide-oda lelkem partjai közt kiáltva
torkomra ködvatta kerül még egy szó s megfulladok hiába
a köd mint a sorsom álnok barát ki befogad eltűr becéz
s míg lassan fojtogatón beburkol sunyin a szemembe néz

Egy szarka benéz...

Krebsz Jánosnak

egy szarka benéz az ablakon
minden este és minden reggel
és nappal sincs szabad pillanatom

ellenőrzi hogy helyemen vagyok
hányszor állok fel munka közben
kitárom-e az ablakot

mit hagyok szanaszét a szobában
ég-e s nem fölösen a villany
megmostam-e este a lábam

kíváncsi nagyon a szememre
lekoppant vagy nyitva-e még
tollat vagy kést vettem a kezembe

figyeli életem csillogását
hogyan csaphatna le rám
miközben fújom a kását

azt hiszem mindig ott lépkedett
egy ugrásnyira az ágakon
de most a fa levetkezett

s a rejtekhely odalett tavaszig
szegény szarka ideges de azért
nem hátrál csak sunyít

annyiszor lestek már életemre
csupasz ágakról lomb közül
hogyan csak visszaálmodom egyre

Sütkérező holtak

Ferencz Imrének

köd volt tejes homály még mikor a temető kapuján beléptem
haldokló füvek hegyén a könnyek eláztatták a térdem
míg odagázoltam a sírhoz hol anyám apám nyugosznak
mint parton heverő napozók sír sír mellett mélyükön holtak
hallgatják lépteim dübbenését míg a déli csöndre vágynak
mikor az élők otthon ülnek tányérjukra hajolva szürcsölnek rágnak
kijár itt is az ebédszünet mialatt a feltámadást gyakorolják
ki tudja mikor harsan fel ama kürt s a legenda mikor lesz valóság
s bár csontok ők s jórészt már nem is épek még remélik
hogy a nagy névsorolvasást ha szétmállva is de megérik
én meg e csöndidőt semmibe véve járkálok köztük kábán
mintha lennék fegyvertelen őrszemük mindig a vártán
pedig csak szüleim sírjára ültem gyertyát virágot hoztam
kifakult nevüket olvasgattam majd kissé napoztam
mert felszállt a köd s ránk zúdult a dél ragyogása
párállt a sok sírdomb a túlvilág földi mása
repedező hantok hullámozottak enyhén betonfedők remegtek
éledezett a temető s a sírokból kikecmeregtek
egymás után ki lassan ki kapkodva egyetlen fürge mozdulattal
a fényre vágyó ősök apám csöndben marasztal
anyámnak nyújtva vézna karját kikapaszkodni segíti
a sír kőperemére a langy melege tűző nap hevíti
arcukat miről a hús bőr minden már rég lefoszlott
ruhájuk sincs itt mindenki oly kifosztott
de csöndesen tűr egy panaszszót se ejt s csak néznek
maguk elé lesütött szemmel azt hiszem kissé félnek
tőlem élőtől hiszen útjaink régen elváltak
amikor elsirattuk őket s miként a hullákat
szokás földbe hantoltuk trágyázzák e világot
még egy kicsit s ők nem tiltakoztak de látszott
nem szívesen távoznak mereven súlyosan kinyúltak
makacsul hunyt szemmel sírjukba hulltak
mint aki alázattal megteszi amit kimérnek rája
mélyen hallgat bár nem-et csücsörítene szája
most odalent nem maradt senki tán egy-két lusta
kik tudva tudják hogy messze még a mustra
s a naptól immár semmit nem remélnek
igaza volt a kint napozók félnek
hogy böjtje lesz még e kétlaki világnak
ahogy most megmelegednek csontjaik később méginkább fáznak
s mert mi sem változott idefenn gond felhője telepszik
rájuk mivégett éltek vagy haltak az ember miért cselekszik
csakhogy kibújjon mint a rügy s végezze hullt levélként?
s ami e kettő közé szorul fogadja el isteni kegyként?
mit ér az élő hisz úgylis halott lesz belőle?

s a halott mire jut ha napozni kiül az őszbe?
kuporogtunk ott zsongító csöndben ki-ki magában
a boldogság csöppnyi illanó pillanatában
feloldódva egyetlen hatalmas fényképre kerülve
élő a holttal derűsen elvegyülve
lelkesen apám karjához értem döbbenten összerezzen
mit sem törődve véle boldogan ránevettem
de anyám csontujját voltnincs ajkára tette
csendre intett s apámat visszavezette
le a mélybe ahonnan jöttek hol senki sem remél de nem is békül
csak egy kis napfényt gyűjt téli eleségül

Álomhajóm

Bálint Dénesnek és Évának, Győrbe

Tengerem elringat minden este
Csak végig kell dőlnöm az ágyon
Ez a nap is a kedvem kereste
S eljött mosolygó követe az álom

Máris hajózom sodor a hullám
Kifelé hol nyoma sincs már a partnak
S én hagyom a kormányt csapkodni lustán
Ahogy az ember fejfel megy a falnak

Eddig minden utamról visszatértem
Az áramlatok kedveztek nekem
Még élek pedig az élet nem érdem
Akár a hűség vagy a szerelem

Mint bomlott szelek vitorlámba kaptak
S megtáncoltattak éjszakákon át
Hajóm bukdácsolt s rendre kikerülte
Szeszélyes útjaim megannyi zátonyát

Az ébrenlét partjára számkivetve
Aprádonként kitelnek napjaim
Míg éjszakánként a habokra szálllok
Életem nyikorgó szükségágyain

Légi keringő

Dr. Veress Albertnek és Évának

A hegycsúcson hol orromból kibuggyan a vér
S mint gyógyszeradag a levegő ritka és kimért
Boldog vagyok nincs feljebb megpihenhetek
Már csak lejutni kell de többé már nem sietek
Elértem mindent mi oda űzve fokról fokra kihajtott
Érzem a szélörvényt lesodorna de még kitartok
Elhullhatnak fogaim beleöszülök-örülök is tán
Megkapaszkodva ezen a szörnyű hintán
Mely feldobálna s mindjárt a mélybe taszítna
Szájával egyszer jeget fúj aztán tüzet szítna
Miért szakítna ketté minket a vágy s a kényszer
Ha egyik jobbra fordul a másik balra tér el
szédülten pörgök-forgok e huzatos teremben
légi keringőt járok lustán kényszeredetten
mint jófiú kit örök túsul ejtett az illem
nem leli helyét és el se vágyik innen

Valami megártott

Oláh Istvánnak

Egy macska ül az ágyamon
Bár nincs is macskám hisz egér vagyok
Azt hiszem valami nagyon megártott
Padlóra hintett mérgezett magok

S most látomás gyötör a frász kerülget
Szabályosan remegek belé
Azt lesem merre meneküljek
A döntés immár istené

Lesz ami lesz perelni nem fogok már
Ha körmök közt végzem hát úgy legyen
A macska gunnyaszt nagy kedve sincs tán
Eljátszadozni énvelem

Úgy nézzük egymást naphosszat némán
Mintha életünk múlna tőle
Nem pislog nem mozdítja a farkát
Fel se borzolódik a szőre

Ugrásra rest laza az izma
Már-már kérdené mi dolga itt
Miért kell minékünk elszenvedni
A lesbenállás kínjait

Ha szabadulás a legfőbb gondunk
Ő jobbra futna én balra mennék
S valami ősi kényszer folytán
Mégis azt lessük vajon mi lesz még

Mezítláb kószálok

Ilia Mihálynak, Szögedre

Mezítláb kószálok az utcán sárban hóban
S bár volt cipőm fogalmam sincsen hol van
Csak annyit tudok menni kell mert talpamra ég
Ha megállok az útra fagyott durva jég
Senki se szól rám nem szid nem pöröl
A világ lassan nyakig latyakba dől
S vele süllyedek mindjárt magam is
Felemelt fővel büszkén egy hamis
Eszménytől megszédítve hogy rossz után csak jó jöhet
Csakhogy e képlet nem jön be senkinek
Már ruháim is lógnak szutykos cafatban
S mi vétkem volt most csőstől visszakaptam
Felébrednék de oly súlyos az álom
Hogy a kivezető utat nem találom
Nincs már se utca se város se cél ami vezessen
Vonszolom magam erőltetett menetben

Mindig eljön

a bizonyság lesz minden álom lelke
bármibe botlasz eljön az ébredés
a reggel szeme rányílik a tájra
s a lövést követi a dörrenés

aminek eleje van egyszer végébe fordul
ősz esőből így lesz éji hó
ne félj egy zord és csattanós pofontól
a fáról mindig lehull a dió

hallom a szívem lomha galoppját
még bírja a vég nélküli ütemet
s minél később fújja megriadóját
annál jobban féltem az életemet

ébren vagyok s valami huncut álom
hullámai sodornak most feléd
reménykedem s tán ez lesz a halálom
mely vakon szolgál mint egy hű cseléd

Fehér zászló

Burján Emilnek

csupa öröm és lebegés
az éjszakai heverés
lehetne fájó intelem
elfúló hangom keresem
belémszoruló jajszava
elmondhatatlan ballada
kenyeret törnék ág ropog
lábam avarban tántorog
s a fák bordái közt a hold
hideglelősen rámrikolt
foglyul ejtett egy vert sereg
tehetetlenül ténfereg
fehér zászlóját lengeti
jót hugyozni tódulna ki

Ébresztő

Andrassew Ivánnak, Budapestre

Azt álmodtam hogy nem tudok aludni
Kerül az álom makacsul
Mint akit elhagyott a szerencse
S nem jut neki egy ártatlan csók
Se egy pohár víz se pár kanál lencse

A fetrengés volt mentsváram s a hajnal
Sehogy se jött el pedig
A várakozás túllépett minden határt
Mire elszenderedtem volna
Egy szomszéd valamit bőszen kalapált

Aludni kell de ha kínoz a bánat
Míg felébrednél úgy se
Alszol el s akkor minden hiába
Köthetsz szemedre sötét kendőt
Beleköthetsz az élő fába

És mégis alszom fújom hisz megfőtt a kása
Kóstoljuk meg talán
A következő percben lehet vályúba öntik
Jéghideg lakat füléhez ér a szám
S csak szállidosok egész lenttől a föntig

Zúzmaradíszesen

Nagy Jóskának, Budapestre

Reccsen az éjjel a csíki fagyban
Amelyhez immár odafagytam
S lépteimtől zsémbel az utca
Itt egy csuszamló árny ott egy hóbucka
Mélylégző tisztaság hasít a tüdőmbe
Fagyos kutyaszart hányadékot tár előmbe
Oly steril e világ szennyes lázálma
Tetőről lecsüngő jégcsapokká válva
Előbb a gyomrom hűl ki majd a vesém
Lábam s kezem már-már nem is enyém
Csak az ész lángja szisszen a kucsma alatt
Makacsul virraszt a hűvös gondolat
Zúzmaradíszesen szottyan a szó
Trombita torkára forrt induló
Harsan fel fájón mint trágyásszekér
Tengelyén a kerékagy sírása elér

Buzog a víz a tej a vér

Gál Éva Emesének

Egy forrás tör fel a vízsugár
Fehérül vastagul már freccsen és csobog
Hol az edényem hol a sajtár
Mire meglelem már csak vér buzog

A földből egy fücsomó alól valaki
Ott lapul a mélyben s pumpálja egyre fölfelé
A kiapadhatatlan életet
Mely úgy tűnik mindenkié

Hiába mented a vér rendre megalvad
Csomósodik s buzgalma már-már cserbehagy
Ahogy az emlő sem csurran többé érted
S a vízsugár lassan jégcsapba fagy

Még csordogál de már halál
Szivárog vékonyan a megsebzett föld bimbóiból
Se színe se szaga de már víz sem
Lelkem szikkadó nyirka álmom mely haldokol

Dumaparti

Balla D. Károlynak, Ungvárra

Valahol egy dunaparti
Asztalnál a dumaparti
Arról szól hogy ki a magyar
S kié lesz a Duna-kanyar
Ha majd egymást szégyenszemre
visszaküldjük Nárittyenbe
S ittmarad e táj kifosztva
Hullt levélen deres rozsdá
Faszulunk és megfeszülünk
Nő az orrunk és a fülünk
Pedig most hallgatni kéne
Fogózni egy szomszéd kézbe'
Itt vagyunk ezért maradtunk
Pedig mennyiszer kikaptunk
S győzni csakis egymás ellen
Mindent lefitymáló szellem
Tépi száját egyre hallom
Ide veled ősi kardom
Belémszúrja meg sem érzem
Rossz álom volt mégis vérzem

Vetkőzik a csend

Rusev Mihálynak és Jolinak

Éjfél után mikor a csend is vetkőzni kezd
Előbb csak az ingét veti le neszezeve lágyan
Ne sértse fülünket első álmunkból föl ne riasszon
Mily könnyű keze van ájultan motoz gondolataim redői közt
Elsiklik köztük surranó árnyék belesápadok
Közben a szívemre kúszik ringatja magát
Játékos majom egy ütemre simul belém
Leteper nyöszörögve megadom magam dub-dub vergődik szabadulna
A szív megfeszül makrancos állat de mindjárt el is ernityed
Lüktető vérembe menti át magát s úgy alszik el
Bennem mint szélgyámbásza gyufaláng
Mint a menny morajló békülése a menekülő viharban

Fagyroppanás

Vonatsikoly fagyroppanás
Hasít az éjszakába vagy valami más
Titokzatos ki tudja mi
S akkor is fogom hallani
Mikor már jócskán túlleszek
Mindenen s unott váteszek
Bemondják hogy mindenki hallja
Hogy átértem a túlsó partra
Hol minden olyan akár egy álom
Amelynek kulcsát nem találom
De meglehet tán kulcsa sincsen
Bevérzett rozsdá a kilincsen
Fagyroppanás vonatsikoly
Nyomában lelkem kóborol

Huzatos éden

Mindig ott lenni ahol nincs már remény
Hol félbe marad ez a költemény
Mert rájövök hogy a díszletek ledőltek
Mikor a fagyos tenyerek összeverődtek
És zúg a taps és hevül aki bírja
Ha van elég plajbásza és papírja
Ez a világ egy hosszú-hosszú kérvény
Melyben térdre hullva kegyelmetek kérném
El sem olvassa senki de megígéri fennen
Hogy minden jó lesz ideje hazamennem
Ott vár reám akár egy rossz mesében
A huzatos a kilakoltatott éden

Mámorország bugyraiban

Botár Lászlónak

Eltűnt egy költő keresik kutatják
Nyoma nincs verseiben talán
Még utolérhető de a tegnapi azelőtti
Sorokból már kiveszett a hely s az idő
Egysége ő meg céltalan csatangol
Mámorország bugyraiban tövistől bogáncsig
Lüktető szikkadó aggyal mint kire rátelepedett
Az ihlet görcse és szítja szorítja
De már nincs kit mert nincs kívül
Pokolra menni ez maga a kénköves vezeklés
A tűz ölén 1200 C árnyékában
Vonaglik porlik a rímtelen vég kiégett fövényén

A közel egyre távolabb

Gergely Tamásnak, Stockholmba

Éjféli órán szitáló lágy korom
Borít be mindent mint egykor az öröm
Mikor magától megnyílt börtönöm
És felkúsztam az omló várfalon

S azóta ott ülök lábam a mélybe lóg
Szédülök minden erőm elhagyott
Homok hull malter omlik meg se hall
A közel egyre távolabb s a baj

Se jár magára úgy lóg fölöttem ő
Mintha mentségem lenne ámde kő
Zuhan le vijjogó kemény robajjal
És így ér el a ránk taszított hajnal

Csöndfűrész zenéje

Hörgő varangyként töltöttem az éjjelt
Fel-felriadva két ájulás között
Arra hogy valaki iszonyúan horkol
Álmomban egy rejtett sarokban
S mert észrevettem mindig abbahagyja
Szégyenében hogy kiadta magát
Előttem gurgulázó bátorság enyém
Ha más is hallja kushad meglapul
Halált erőltet rám míg odabent
Szétfeszíteni készül az élet a horkolás
Mord indulója a csöndfűrész zenéje
Nyikorog az álomdaráló szekere közel
A hajnal ajkamon a habzó tajték
Száras keserű úgy üzenek
Magamnak hogy itt vagyok el nem futottam
Alázatos sofőr várom az úti parancsot
Jó szóba tán csókba vegyítve mikor
Milyen a kedv a rám törő szeszély

Koldusébresztő

Szélteperre nyirkos órán
Kúszva kússz és mászva mássz
Siheder tapos kezedre
Nem reszket még de csupa ránc

Ilyen vénhedtnék sose láttad
Kié lehet töprengenél
De a szíved is belesajdul
Ahányszor rohamoz a szél

A kéz matat végzi a dolgát
Fogdos leltároz zsibbatag
Ágakba oltott mozdulattal
Csapkodja a nyirkos falat

Mögötte ott állsz nincs menekvés
Furcsa köhögés fojtogat
Szétvetett lábbal fölkeres még
Egy-két pajzánabb gondolat

S mindjárt a közepébe vágnék
Zsigerem mélyén kéj buzog
De fúj a szél foszlik a látvány
Ébredeznek a koldusok

Középen állva

Ady Andrásnak

Ott folytatom hol a tegnap abbahagytam és
Dolgomat végezni fölébredtem nem kevés
Időre sóhajtva mintha vízből menteném magam
Hozzátok igazítva csekély türelmem és agyam
Maradék cikkanását még fognak az elnyűtt fékek
Felszikkáznak a gyújtógyertyák s máris bölcseket beszélek
A hang enyém de mintha más ajkáról szólna
Kedvem fagyos és közben nyárról szól a nóta
Álmodni ébredést és ébren álmodozni
E kettővel iszonyú nehéz összeszokni
Míg a világ mindig a középen állva
Hallgatni is de ha muszáj hát kiabálva
Eloltott fények közt is égni hagyni a lángot
Mely minket éltet engem és a világot
Résnyire nyitva a koporsó fedelét ha már lecsukták
Csak lesni kifelé szomjasan az élők meg ne tudják

Két fedőlap között

A hatvan éves Tőzsér Józsefnek

Könyveket szülő sok delejes álom
Repdes fölöttünk fehér éjszakákon
S felizzanak a gyertyalánghoz érve
Dülöngő árnyakat vetítenek az égre
Elnézzük őket gubbasztva fázva tán
Tűnődve életünk egy-egy mondatán
Melyekből végül összeáll a leltár
Amit semmi pénzért meg nem tagadnál
Két fedőlap közé ékelve nézem
Mint gyűl a fény e bomlott hóesésben
Csattogó fagyban zúzmarában
Könyveim között jó világ van
Én óvom őket ők őriznek engem
Téglák falak egyetlen életemben
S kezekben könyvvel ha önmagadba révedsz
Veled vagyok s tán engem is megértesz

Bukott csillag

Eve Agnelnek, Marseille-be

A holdról ma csókok hullanak
Vörös szirmokként felparázslanak

Izzik az ég alja perzsszagot
Hordoz az éj bukott csillagot

Sodor karomba lágy fuvallat
Örömbé fúlón meg se hallak

Nézem ezt az égi sziporkát
Tikkadó hangon izgi nótát

Dalolnék s pecsételő ajkam
Maga az ütem és a dallam

A jaj a félsz a baj meg a fáj
Fogam vacog harapok kiabálj

Nyelvek harcában fuldokolva
Tapadok egy hulló szíromra

Csattan az ég a hold beintett
Szorítja sóvár szíveinket

Mákbuba

Kéken iramló kattogó sebesség
Fütyökbe szédült árva viadukt
Ablakot vág a táj felé a rozsdá
Az élet mint egy gyertya elaludt

Ritkás fogán át üzen a gereblye
Kaszafenéstől peng a délelőtt
A vízimalom elnyűtten fecsegne
Csűr oldalán a roham rég elült

Gallyak tövén táncol a fejszeél
Maganövesztő fán míg duzzad a göcsört
Anyaországot idéző szekér
Csurgóra jár mint lábrakelt idő

Boglya ölében béke tenyerén
Csapzott hajú verejtékes napok
A havas távol mégis oly közelben
Visszaszálló tűnt évek dallamok

Lengő füstök párák töprengenek
A hegy fölött hol a hűség lova
Fához kötve bóklászik úgy legel
Vonat kúszik a völgy mélyén tova

Mely csupa ránc s rajtuk a bánat
Gyalogösvényen oda-vissza jár
Nézem amint egy jó botot szorongat
Elvánszorog az őszi délután

Kézimunkába temetkezve némán
Anyóka néz hályogos fél szeme
Olykor egy vézna mákbubára téved
– egy csökkent álom zörgő szelleme

Téltávirat

Szakács Gyulának és Ildikónak

a füst zsinórja fel az égbe tart
finoman sodrott igyekvő és hideg
közel az élet de távol ám a part
szavak jege csörömpöl ugyan ki érti ezt

ajkamra fagy ma minden ellenkezés ima
pecsétté válik csilláma felragyog
dermedt lelkembe lopja metszett fényeit
talán még élek s talán még jelt kapok

távirat jön kapkodva bontom olvasom

JO ITT NALATOK MARADOK AMEDDIG CSAK LEHET

csak úgy dől belőle a döglesztő pára
dermezbe bújtat minden kis életet

Förgeteg

Gagyi Józsefnek

lefelé siklik szánom fürgeteg űzi de fönn
csapkodó ágak s rajtuk a levelek peremén a könny
kicsapódik mindjárt lepereg rámozdul jól eláztat
nézem lavinás nappalom szűrt fényénél szigorú szádat
se hang se mosoly se bosszú vigyora nem feszíti
csak egy szó lepi meg remegőn s elcsücsöríti
szemed kifehérlík mintha bozót mélyén furcsán bevilágol
lelkembe megtalál lebénít izzik szinte lángol
s nyomában elborít a szörnyű sejtés hogy minden hiába
siklik a szán lefelé a fürgeteg szavaim tömdösi vissza a számba

Odaát / Dincolo

Dan Culcernek és magamnak

a város rám várt én belézülettem
devenit-am și clujean și poet
de immár világpolgár lettem
ezit între cauză și effect

várom az álmain halálát
am obosit să trag, o barcă pe uscat,
az idő kócos kopott szakállát
bombánind și mascat

bástyák tövén de jót hugyoztam
simțind că nu se mai poate
a málló köveket lelcsoltam
ocrotit de bezna din cetate

Hója felől vihar jött és a zápor
m-a alungat spre casă
menekülőben oly közel a távol
ca limba dată sau aleasă

megkóstolnánk e vélt kalácsot
de a fogaink jaj belevásnak
totuși mușcăm căci mai avem putere
kihunyó életünk még felviláglik
mixînd lucid reale și himere.

Napi éhem

Kristó Tibornak

a pékségben hová napi éhem vezetett
előttem néni állt mind csak állt majd elesett
kezeiben egynegyed még meleg kenyeret
szorongatott pedig már evett eleget
tátogott egyet-kettőt s valahogy vége lett
mentő is jött de már semmit sem tehetett
gyomrom bár remegett kértem egy kenyeret
valaki nagyon fent kuncogva nevetett

A fárosz fénye

Ádám Gyulának

Vékonyka jégen táncolni nem merek
Lábamon korcsolya s bevérző visszerek
Állok reám a tanácstalanság lombja hull
Megindulnék de fölreped a jég nagy álnokul
S kibuggyan acélos vére a sűrűsödő vizek árja
Buzogva lüktet a seb a fájdalomnak nincsen hazája
Se istene csak eleje s olykor a vég reménye
Úgy villan bennünk mint éjjelen a fárosz fénye
Feléje tartunk mágnesével vonz nincsen pardon
S állunk pőrén a világ előtt de már a túlsó parton

Egy hosszú-hosszú bélben

Ilonkának

egy hosszú-hosszú bélben rejtőzve mindahányan
mint hurkában a töltelék borsban és paprikában
érelve egymást szorítva füledt testközelben
még átöllelek ámde néked már a szemed se rebben
minden világos semmi új nincs a nap alatt
együtt vagyunk de az izgága gondolat
külön utakra téved és az összezártság csak látszat
ha én szólalok te beharapod a szádat
s hűvös didergető fény árad az áttetsző falakból
mint hajnali derengés én hortyogok te meg alszol
mélyen mintha ébren soha se lenne jó már
az ébredés lebunkóz pedig de boldog voltál
gyötrelmes éjszakák salakos vize áztat
minden irányból emlék szivárog az ébrenlét kifáraszt
belealudni az életbe akárha film peregne
s boldogan felriadni egy csodás szürkületre
amikor súlyosan ragyognak árnyékaik mélyén a tárgyak
és bárhova nyúlok mindenütt téged talállak

A folyosón a léptek üteme

Dr. Márton Attilának

a kórház fenn a dombon mintha vár
valaki engem mindennap odavár
s míg rendre felbuzog majd elcsorog a vér
az ember lassan baktatva felér

s az ágyakban elnyúló testekre talál
a folyosón peckesen sétál a halál
cipője szurokfekete a köpenye fehér
olykor nyoma vész de makacsul visszatér

köszön tanácsokat ad együttérez velem
az életet dicséri mely csupa küzdelem
s barátkozunk elmeséli zaklatott életét
őt is anya szülte de korán elvetélt

nem tudom már kit szánjak őt-e avagy magam
az este ránktelepszik az ablak nyitva van
a folyosón a léptek üteme lankadatlan
mintha szívem dobogna a tűnő alkonyatban

Térképolvasás

Ilonkának

arcod térképét olvasom hosszú órákon át
követve a bajok útját a sok-sok vízmosást
ráncokba fagyva ott folydogálnak a bánat patakjai
arcodon s itt-ott a régmúlt öröm rejtett tisztásai
állad alatt ahol a csókok emléke tűnik át
meg-meglendülve mint a szél láthatatlan bajuszkád
nádasában ajkad barlangja reszketve megomlott
visszhangja tovatűnt súlyos nyögésekbe oltott
jeleket küld a mélyből hajad bozótja felszikkázik a sötétben
meredten sustorog égnek áll sóhajod meggyötörten
az elkínzott földé beterített a szállongó reménytelenség
hamuja ránk dobva simulékony szomorú palástját
nézem az élet suhanó árnyait életünk földi mását
mezőink fölött felhők alatt gunnyasztva elmenőben
őrizlek drága térkép már nem szakadhatsz ki belőlem

Minden óra megállt

Ilonkának

nem perelek már senkivel
várok hogy ami kell megessen
a törtétekért senki nem okolható
találkoztunk egyszer mi ketten
és nem találtunk szebbet-jobbat magunknál
hívtalak s gyanútlanul jöttél
elhitted hogy mindenhatód leszek
s a szavaimban megfürödtél
ínyemre volt a póz ostoba uraságok
éreznek így ha udvarolnak nekik
már föl sem ismerném azt a világot
melynek eszménye még ma is hevít
arcomról a máz – rossz foncsor – lekopott
s te uram lettél mindenek felett
a szívem olykor félrekeopogott
nem tudni ki a számkivetett
minden óra megállt az élet
szívesen levetné kényszerzubbonyát
vajon le tudom kenyerezni
a lopakodó ránc leső halált?

Bozóttűz

Hegedűs Zsoltnak, Stockholmba

bozóttűz őrzi az éjszakát
két cigányszekér táboroz
a városszéli füzes mentén
mellettük országút poroz

a kukák ilyenkor már pihennek
kutyáké mind a maradék
csupa krumplihéj ez az élet
fagyos puliszka hányadék

reggeltől estig tart ez a leltár
az ember mindent megtalál
marad az éjjeli szabadság
amikor szunnyad a halál

és alszik minden kóró fűszál
fagyos göröngy lószar s a ló
fásultan bóklász csupa ótvar
az éjjel fémes csillogó

miként a kukák pléhezüstje
és az aranyfogak a szájban
álomba ájult révületben
mint bozóttűz az éjszakában

Örökkévaló perceink

mintha a feltámadás harsonája
búgna fülemben halkán a tavasz
szelekkel támad fuvolázik csapkod
tombolva bömböl majd elvonul
ez itt a rend a kiszámíthatatlanság
tobzódása túl-túl minden határon
de mélyen valahol az álom fővonalában
nyűszít a kutyakölyökké szublimált lélek
itt vagy mellettem percenként kitapintanálak
a látás nem elég a látvány csalóka
csak az érintés melege sugárzó üzenete
győz meg arról hogy még egy utolsó
reménykedő nekifeszüléssel
jární élni örvideni tanulhatunk
ez egyszer még megtartanak
örökkévaló perceink

Csattog az olló

Zsigmond Mártonnak

a fákat egyre csak nyesik
mi lombot hajtott reggelig
annak ágán a metszőolló
csattanva vág sebet kibomló
barkáját veszti a fűz is
reményét a lány ha szűz is
de ez már csak legenda álom
kék ringatózik minden ágyon
a makacs vágy hideglelősen
csupaszon jár vagy lepedősen
mire sóvárog megmutatja
lábunk közét míg átkutatja
beléremeg minden mi hajtás
csattog az olló bocsi pajtás

Menekül az isten

Mirk Lászlónak

Van pápa száll a füst fehéren
Róma fölött végtelen égen
Nincs több kétség a jelet megadták
Megnyugszik a nyáj lehiggad a papság

A csíki füstök is mennybe szállnak
Fohászkodva utat találnak
Oda hol a világ sora ma eldől
Elég volt minden küzdelemből

Jó lenne fehér füstté lenni
Odafent hittel megjelenni
S bevágódni mint szú a fába
Szél tombol szétfúj mindhiába

Mi füstté lett nyom nélkül oszlik
A beteg hold még felpiroslik
Van pápa de mi haszna itten
Füst hátán menekül az isten

Egy versem szertefoszlott

Ferenczes Istvánnak

egy versem szertefoszlott mint az álom
mint papundekli bőrönd ott túl a gáton
a vízbe hullva nem lett belőle vízhulla
volt nincs elillant nyoma vész csupa nulla
pedig mily büszke voltam a percre
mikor ujjam a végszót a gépbe verte
s míg lazán hátradőltem az éji lámpa égett
a képernyő hirtelen elalélt hófehér lett
csak néztem bambán nem hittem a szememnek
mit összehordtam nemrég soronként szerte pergett
egyetlen szó se jött át az úrron támadt résen
csak egyet hajtogattam hogy nekem végem végem
pedig hát itt az új vers mely a régít kiváltja
bár ő csak kisebb testvér s azt kérdi hol a bátyja
hogy tűnhetett el nyomtalanul mint kutya az éjben
megzavarodva dúdolok röhögve talpig feketében

Petőfi utánérzés

mintha már éltem volna egyszer
és éppen itt
a lélekvándorlás klasszikus esete
lennék pedig csak annyi történt
hogy a föld kerek és úgy pörög
velünk hogy hol lent hol fent
örökké ott legyünk ahol
történik valami
tatór labanc sztyeppeí lovas
hegyentúli pakulár kopogtat döngeti a kaput
vagy egyszerűen csak vágat
tájékozva megíport
testemen által

Kottatartó

Kristó Róbertnek

huzatos égi hajóablakokból ontják a fényt s a meleget
s már-már nekem is jutna de hallom: kaptatok éppen eleget
s az ablakok retesze szívembe csattan akárha villám zengene
egyből megáll a fényszivárgás és megzárul minden zene
ki tartja odafent a kottát nyitja csukja az ablakot
ki edzi meg sorsunk rugóját ki zárja el a vízcsapot
a zűrzavarból nincs menekvés egymást tapossa mind ki él
kinek a kedve olthatatlan s többre vágyik a semminél
könyökök lábak tusázó harca úzi messzire a reményt
hogy mosolyogva befejezzem ezt a félnótás költeményt
melyhez a szavak csak úgy tolulnak már válogatni sincs erőm
közülük s hiába üzném őket mindegyik sunyin visszajön
s a hegyek ormán sorban ülve velük a tűnő hó üzen
hogy nélkülünk fog megsuvadni majd eltűnik a semmiben

Vasajtó

vasajtó előtt vaslapát
szoros nekem a fakabát
megérett már a tűzre

míg lépteimet számolom
és a világot fájlalom
bölcs jeleit betűzve

eljön az óra el a perc
mikor már hiába perelsz
a lapát eldől magától

vasajtó kongva rámszakad
szedném is nem is lábamat
menekülnék a lángtól

de nem lehet de nem szabad
ég veled világ ittmarad
ami megéghetetlen

belőlem néhány látomás
vakvágány vasútállomás
egy rozsdás drótkeretben

Ablaküveg

ablakom szennyos üvegén
játszadózó alkonyi fény
csóvákka! üzen elvakít
s szüli az este árnyait

az ablaktábla éjbe fúl
orrom az üvegre lapul
a világ volt nincs elveszett
ma már hiába keresed

a sápadt hold olykor benéz
szemembe tűz gyöngén becéz
de végül magam maradok
vergődöm majd' megfulladok

felébrednék de nincs mire
fel is néznék de nincs kire
hegyekben járok mint a szél
mikor épp nem fúj elbeszél

Megtartó révület

Ferencz L. Imrének és Rózsikának

oly idegesen röpködök a hegy felé virággal
találkozni magammal vagy tán az elmúlással
fújtat a mellkasom oda föl már sose érek
annyi terhet aggattak rám a megvadult évek
lentről nézem a csúcsot sóvárgó szerelemmel
ritkán szeret így kopár sziklát a halandó ember
aki búcsúzni próbál de végül belefullad
szándékába míg árva könnyet se hullat
messzire néz fürkésző káprázó szeme révén
egy jobb világba melyet szokatlan élmény
derít fel vagy lesújt törvényes ütközetben
borulj keblemre szép vidék megtartó révületben

Csíki csönd

Szonda Szabolcsnak, Mezei Kingának

a csíki csönd besurran minden este
mint félénk süni a kerten átsírul
behúzódva a hamvas szürkületbe
mely ponyvaként a világra borul

a csíki csönd ma mindenkit lehallgat
vacogva érzem a néma fülelés
tikkadó szusszanását áruló fuvallat
lehel reám minden csak színlelés

a csíki csönd falat fúr mint az álom
pimaszul átjár bármely ablakon
nyakon csípném de sehol nem találom
reámegy rendre az egész életem

a csíki csönd gyöngéden lép szívemre
ha kedve szottyán csúful megtapos
hallgatásomat jócskán túlfizetve
egy látra szóló csekket töltöget

a csíki csönd felmordul reggelente
begyúlt motorral lelépni kényszerül
sebzett mosollyal visszaintegetve
ígéri: este kertünkbe sirül

Szálló széna

Szócs Attilának

ledübörgött az est redőnye
de csak én hallom s alig-alig
menekülhettem ki előle
foglya ne legyek hajnalig

s most ébren kóválygok tettekre készen
hátha megszólít valaki
fülem hegyezem talán megértem
lelkem mennyire alaki

míg várakozva gyanúm támad
ki tartja vállán az eget
legjobb ha befogom a számat
beszéljenek az istenek

de odafentről csönd szítál le
akár a liszt a köd a szó
s mi élet volt ma hátbatámad
esküvőre írt gyászinduló

a szálló széna nyirkos illatát
érzem elaludni már nem merek
a sunyi álom olykor visszaránt
pénzt nem kérek csak életet

Kasza-dal

Márton Árpádnak

éles pengémen vágja magát hanyatt
a ránk zúdított heves nyári nap
suhintva vágok csöndes buzgalom
hevíti minden mozdulatom
kasza alá ért bármi zöld s adott szó
sokáig nem lesz énhozzám hasonló
a perc kívár s oly finoman metélek
hogy szinte elélvez tőle a lélek
míg dől a rend s én úgy miszlikbe vágom
ami csak ágál e mai világon
egy szintre kerül a fa és a fű is
éjjel a nappal a céda s a szűz is

Fordítva ültünk

Komán Jánosnak

Ez a világ hat napig épült
mikor a Mester megpihent.
Azóta egyet toldja-foldja
s ígéretével leizent:
türelem még fiaim egyszer
feltámad éltetek szele
s kifújja minden holt szeméből
mélység s magasság istene
az álmot mely nem vált valóra
a másvilágon minden más lesz
erről szól minden hittanóra
de fordítva ültünk hintalóra

Védd magad

Cselényi Bélának

brómos üveg az asztalon
ne félj tőlem kisangyalom
a bróm pohár aljára száll
téged is csöndben szublimál

nyugi nyeld csak le csöndes éj
roskad reád s mélyén a kéj
horkolva hagyatt veti magát
s fújja a kása himnuszát

minden oly lassan moccanó
iszapos lelkű béna tó
a bróm lesújt míg tétován
nézel a tűnt idő után

szemed se rebben nem is te vagy
kinek a szíve ma itt kihagy
s talán meg is halsz védd magad
brómlábon jár a gondolat

Itt enned-innod kell

Testvéreimnek

korgó gyomortól visszhangzik a szoba
barlangi zaj mit megenged magának
a sötét mélyén minden öblösebb
s az ébredőnek farkasétvágya támad

egy tűzfalon ott áll az intelem
itt enned-innod kell rogyásig
s lelkedben ráímel az értelem
érzelmes parancsa ama másik

itt élned-halnod kell a sorrend
nem tőled függ s nem érted
szól ma a harang az ablakon túl a reggel
malomkeréknyi ködöket görget

Fűben-bokorban

Gyermekeimnek

a fűben alszom s egy bokor lassacskán körbenő
magába ölel szorít könyörög mintha nő
lenne aki a kéj küszöbén vonaglással üzen
egy pillanat s felszívódunk a semmiben
mintha nem is lett volna görcsbe ránduló ölelés
ragaszkodása s a kába ébredés
bokorban talál kesze-kusza bozótba zárva
az ágon túli éjben mintha egy őrszem járna
ritmusra lép sántító puffatag lábain
búzló gézcafatok – foszló maradék álmaim

Csíkszereda, 2004 októbere–2005 júniusa

Álom és ébrenlét határvidékén jelentkező késztetések eredményeként határozza meg a szerző kötete darabjait annak előhangjában. Számvetés, körültekintés emberi viszonyai terén, lényeges értékek, emlékek, történetek évek, évtizedek tükrében történő beazonosítása. Ám a szellemi utazás során a lírai én valójában személyes világát ábrázolja, különösen annak legintimebb összetevőit. Az ily módon egybeolvasható szövegek ereje főként a végletek összekapcsolásában rejlik – egyik gyakori motívumuk a „közel – távol”, érdekesen rímelve az „álom – ébrenlét” kettősére. Szinte dísztelen, játszott egyszerűségű, ugyanakkor mély, át- és megélt, hatásos képiségű versekkel van dolgunk, mintha azt jeleznék: formai-stilisztikai fogásokon túlmenően, egyes dolgokról (csak) így érdemes szólni. Semmi nem egyértelmű, sejteti a kötet sorainak első benyomásra komor, lemondó, ám igazából árnyaltan rezignált, helyenként halk derűt és csattanós (ön)íroniát megvillantó hangneme.

Cseke Gábor ezzel a sajátosan vallomások „versregénnyel” ihletetten írja tovább eddig is gazdag lírai életművét.

Szonda Szabolcs

*

Cseke Gábor – Született 1941. július 29-én Kolozsvárott.

Újságíró, költő, író. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarán végzett (1962), 1962 és 2005 között az Ifjúmunkás, az Előre, majd a Romániai Magyar Szó belső munkatársa. Főbb munkái: *Déli harang* (versek, 1967), *Elveszett birtokok* (versek, 1969; <http://mek.oszk.hu/07700/07758>), *Tornác* (próza, 1970), *A tuskó* (gyerekgregény, 1979), *Érzelmes levelek* (regény, 1980), *Ellenállás* (versek, 1980; <http://mek.oszk.hu/07700/07749>), *Bármely rendeltetést vállalom* (regény, 1982), *Az ítélet születése* (versek, 1983), *A megtalált kulcs* (elbeszélések, 1989), *A bozót* (regény, 1989; második, átdolgozott kiadás 2008), *Álruhában. Mai kalandok* (riportok, 1989), *Kölcsönsorok. Mai román költők* (2005), *Tükörterem* (válogatott versek, 2005), *Lírai tőzsde. Fontos versek* (2006). *Csöndfűrészen zenéje* (Álmodott versek, 2008), *Székelyföldi malmok nyomában* (Pro Print, 2008; Ádám Gyula fotóművésszel közösen); *Jelentések – magamról. Emlékezés ellenfényben* (Polis, 2009). Internetes művei: *Öböl* – versek egy fotógyűjteményhez (<http://irodalom.elender.hu/obol>), *Színes kenguru* – Ötven fénykép és ugyanannyi vers a gyermekkorból, Mircea Florin Şandruval közösen (<http://mek.oszk.hu/02300/02354>), *Milos könyve* – napló (<http://cseke.atw.hu/milos>); *Révkalauz. Szigorúan válogatott versek 1967-2008* (<http://mek.oszk.hu/07700/07743>); *Fehér titok. Mai kalandok* (riportok; <http://mek.oszk.hu/07700/07778>); *Futóbolond. Három történet* (<http://mek.oszk.hu/07700/07744>).